

שבת קודש 7

מלאכת מבעיר - המשך

שבת
מאת הסופר

OLAMI MENTORSHIP

הבזק של השראה

חדר השבת

מספר הרב שלמה לנדא – מנהל ארגון עולמי
מנטורשיפ:

לפני מספר שנים, שוחחתי עם אדם ששקל להתחיל לשמור שבת, אך חש כי זה "גדול עליו". במהלך השיחה, העליתי רעיון ושקלנו אותו יחד.

הרעיון נקרא "חדר השבת" והוא פשוט להפליא – הוא מציע הזדמנות לחוות את השבת בחלקים. הדרך היא לייעד חדר אחד בבית שבו שומרים שבת: אין שימוש בטלפון, במחשב נייד, אין כיבוי או הדלקה של אורות ומכשירים חשמליים וכו'. האיש איתו שוחחתי החליט להתחיל עם הסלון שלו ולנסות זאת

עד שירגיש בנוח. לאחר שהשבת זרמה לו נהדר בסלון שלו, הוא הרחיב את שמירת השבת לחדר השינה, ובהמשך לחללים נוספים בביתו. בסיום הדרך חייך לעצמו, תוך שהוא שומר שבת במטבח שלו!

בשלב זה, הוא הרגיש שהוא יכול לטפוח לעצמו על השכם, גם על התוצאה וגם על הדרך. הוא פיתח בדרך בריאה ומעשית את "שרירי השבת" שלו ובחר לציין שהוא קנה לעצמו פטנט רשום לחיים.

גם טיפוס על הר גבוה קורה בצעדים קטנים...

הבחירה היא תמיד בידינו...

רחיצה בשבת:

בנושא הרחצה בשבת ישנו איסור חכמים.

בואו נפתח את זה...

לאילו תחומים הלכתיים יש קשר לרחיצה בשבת?

אז כך,

1. מלאכת "מבעיר":

בגלל שבדרך כלל רחצה נעשית עם מים חמים, החשש המרכזי הוא שאדם יבוא להדליק אש או גוף חימום בשבת כדי לחמם לו את המים לרחצה.

2. מלאכת "מבשל":

חימום המים אסור גם כשלעצמו - מעצם הבישול.

מה מוגדר כרחיצה?

- ישנה חלוקה ל 4 קטגוריות.
- רחיצה במים חמים.
- רחיצה במים קרים.
- טבילה במקווה.
- שחייה בבריכה או בים.

3. מלאכת "דש - סחיטה":

תוך כדי הרחצה ולאחריה בדרך כלל נגרמת סחיטה של השיער ו/או של המגבת.

חשוב לדעת:

סבון מוצק ו/או בסבון נוזלי סמיך מאד אסורים בשימוש בשבת, כי הם נוגעים במלאכות נוספות (נולד, ממחק/ממרח) סבון נוזלי שאינו סמיך - מותר לשימוש בשבת.

רחיצה במים חמים

אך לשיטת הרב עובדיה יוסף זצ"ל - הדבר מותר
אף במים שחוממו בהיתר בשבת, כגון ע"י דוד
שמש
עם זאת יש לשים לב - שהיתר השימוש ב"דוד
שמש" לפי שיטת הרב עובדיה יוסף זצ"ל
הוא רק במקרה שהדוד מחמם את המים ע"י קולט
שמש, ולא ע"י חשמל - בוילר

במקרה שהמים ב"דוד" חמים כתוצאה מחימום ע"י
חשמל - אפילו מערב שבת - יש איסור להשתמש
במים האלו באופן כללי
ויש לשים לב שבזמנינו מצויות מערכות סולאריות
שדינן כחשמל.

*עצה פרקטית - לוקחים בספל מים מהמיחם
ומוסיפים לתוך גיגית עם מים מהברז.

מעיקר הדין - רחיצת כל הגוף במים חמים/מים
פושרים שמורגשת בהם חמימות - אסורה בשבת
אך רחיצת מיעוט הגוף כגון פנים, ידיים, רגליים -
מותרת

במקרה של צער וצורך גדול כגון תינוק שהתלכלך
מצרכיו ויכול להינזק אם לא ירחצו אותו - מותר
לרחוץ את כל גופו במים חמים וכן לכל אדם
במצבים המוגדרים עפ"י ההלכה כצער או צורך
גדול

ההיתר לרחוץ במים חמים/מים פושרים את מיעוט
הגוף וכן את כולו במקרה צער וצורך
לפי הרבה מהפוסקים, זה רק רחיצה במים שחוממו
מערב שבת (כגון ממיחם וכד').

רחיצה במים קרים

באופן עקרוני רחיצה במים קרים - מותרת אך מכיוון שקיים חשש סחיטה (של השיער ו/או של המגבת), נהגו שלא לרחוץ כלל במים קרים אלא במקום צורך וצער. במקרה כזה יש להיזהר במיוחד שלא לחפוף את הראש בסבון, ולנגב במתינות ובלי לחץ חזק, כדי להימנע מסחיטת השיער ו/או המגבת. כמו"כ במקרה שהמים קרים מאד, ניתן להוסיף אליהם מעט מים חמים (שחוממו מערב שבת) כדי להפיג את עוצמת הקור.

טבילה במקוה

טבילת נשים (טבילת מצווה): מותרת אף במים חמים/פושרים ויש להזהר מסחיטה.
טבילת גברים: מותרת במים קרים (תוך זהירות מסחיטה), אך אסורה במים חמים.

שחיה

קיים איסור נפרד, על שחייה בבריכה או בים (מסיבות אחרות שלא נכנס אליהם כאן).
איסור זה חמור יותר מעניין הרחצה ולכן גם בבריכה עם מים קרים – אסור לשחות.

יצירה דרך כיבוי אש (מלאכת חכמה)

שאלה לדין:

כפי שלמדנו, המלאכות האסורות בשבת הינן מלאכות שיש בהן יצירה. כיצד ייתכן שכיבוי אש הוא יצירה? נסו לתת דוגמאות ליצירה הנגרמת מכיבוי אש.

לצורך מלאכת בניית המשכן, נדרש חום עז להיתוך המתכות; חום זה סופק על ידי פחם, שנוצר באמצעות כיבוי אש מכוון. פעולה זו, שבה הופך חומר דולק לפחם, נחשבת למלאכת "מכבה" (כיבוי) והיא אחת מ-ל"ט המלאכות האסורות בשבת.

- איסור הכיבוי מהתורה הוא אך ורק כשהוא נעשה כדי להפיק תועלת מעצם פעולת הכיבוי.
 - כיבוי סתמי של אש אינו נכלל בקטגוריה זו.
 - אך חכמים גזרו שלא לכבות כלל כל סוג של אש.
- באיסור מְכַבֵּה נכלל:**

- כיבוי אש בוערת על ידי שפיכת נוזל עליה
- כיבוי בנשיפה או חניקת האש.
- הקטנת גודל האש או הלהבה.
- הסרת חומר בערה מהאש.

שאלה לדיון:

כיצד ייתכן שאותה פעולת כיבוי תיחשב במקרה אחד כאיסור דאורייתא ובמקרה אחר כאיסור דרבנן?

דוגמאות מעשיות של מלאכת מְכַבָּה:

- כמו שהדלקת נורת ליבון נחשבת כמבעיר, גם כיבויה נחשב למלאכת מכבה.
- אסור להנמיך להבת גז בשבת, גם אם לא מכבים את הלהבה לחלוטין. (אם האש על הכיריים כבתה, ויוצא גז מהמבער (מצב שעלול להיות מסוכן), מותר לסגור את הגז.)
- יש להימנע מפתיחת חלון הצמוד לנרות דולקים, כיוון שהרוח עלולה לגרום לנרות לכבות.

שאלה לדין:

מה ההבדל העקרוני בין הימנעות מפתיחת חלון שהזכרנו לבין הנמכת להבת הגז

האם אש אינה מסוכנת? האם כוותר לי לכבות אותה?

שימו לב - אם האש יוצרת אפילו את האיום הקטן ביותר על חיי אדם, מותר לכבות את האש או להתקשר למכבי האש. מכיוון ששריפה בבית בדרך כלל מהווה סכנה לחיי אדם ומותר לחלל שבת כדי לכבות אותה.

במקרה שאין שום סכנה מעבר לנזק שבשריפת פריטים בלבד, כגון: נרות שבת

המונחים על מגש והתחילו להתלקח ואין חשש שהאש תתפשט באופן מיידי

יש איסור לכבות את האש באופן ישיר, אך מותר לגרום לכיבוי במספר אופנים.

1. הסרת המגש בזהירות והנחתו במקום בטוח שבו לא תגרם המשך

התלקחות של דברים אחרים.

2. שפיכת מים סביב הנרות כך שהאש תכבה מעצמה.

3. הנחת מיכל מים / שקית מים בקרבת מקום, אשר בסופו של דבר יתפוצץ

או יימס מהחום ויאפשר למים לפרוץ ולכבות את האש.

תודה רבה
ושבת שלום!

שבת
לכל היסטוריה

OLAMI MENTORSHIP